

Onze flora van jaar tot jaar

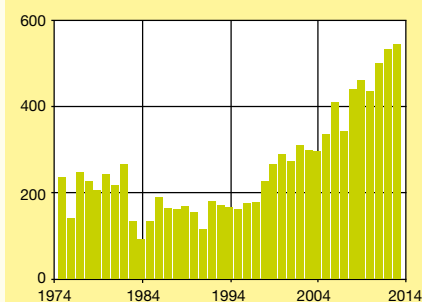
Eens in de tien jaar wordt de voor- en achteruitgang van de Nederlandse flora bepaald bij het actualiseren van de Rode Lijst. Maar sinds kort rekenen het CBS en FLORON ook de jaarlijkse trends uit van plantensoorten.

Floristen en de overheid verzamelen jaarlijks ruim een half miljoen plantenwaarnemingen. Dat aantal ligt al meer dan dertig jaar op hetzelfde niveau. Uit ongeveer 1.000 kilometerhokken worden min of meer complete soortenlijsten verzameld. Daarin worden dan 150-300 soorten wilde planten gevonden, vaak op één dag. We doen dit al sinds 1900 op een vergelijkbare manier. Dat maakt de totale dataset waardevol en geschikt om informatie over de voor- en achteruitgang van soorten te verkrijgen. Sinds een aantal jaren zijn er bovendien rekenmethoden beschikbaar waarmee, op basis van alle verzamelde waarnemingen, goede schattingen kunnen worden gemaakt van het aantal hokken waarin een soort in een bepaald jaar voorkomt.

Trendgrafieken

Sinds kort publiceert FLORON die jaarlijkse schattingen op Verspreidingsatlas.nl in een trendgrafiek. Er zijn nog wel een paar beperkingen. We kunnen alleen berekeningen maken voor soorten die in de hele periode goed herkend zijn. Van soorten die pas in de laatste editie van Heukels' Flora staan hebben we nog onvoldoende gegevens. En bij heel zeldzame soorten schommelt de trendlijn soms nog flink.

Wat opvalt als je een aantal trendgrafieken bekijkt is dat veel soorten toenemen. Eerder zagen we dat al

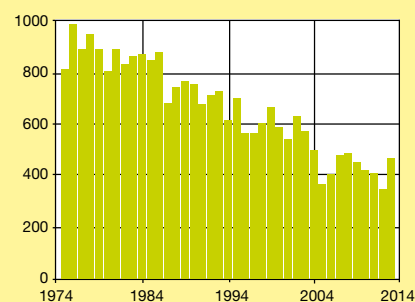

Moeraswolfsklauw (foto Willem Braam) en trendgrafiek (Bron: CBS & FLORON).

Moeraswolfsklauw

Moeraswolfsklauw is een soort van natte open plekjes in natuurgebieden op voedselarme zandgronden. De soort heeft de afgelopen 15 jaar geprofiteerd van het plaggen in natte hei en langs vennen. Deze plagplekken weet ze te bereiken dankzij de zeer kleine lichte sporen die door de wind over grote afstanden kunnen worden verspreid. Door dit herstel is Moeraswolfsklauw zelfs van de Rode Lijst verdwenen. Omdat plagplekken ook gemakkelijk weer dichtgroeien, zou de positieve trend bij achterwege blijven van beheer zo maar weer teniet kunnen worden gedaan. Dankzij de jaarlijkse trends kunnen we dat nu goed in de gaten houden.

bij de nieuwe Rode Lijst: soorten die goed reageren op het natuurbeheer nemen toe. Aan de andere kant gaat het buiten natuurgebieden niet goed. De trends van deze methode en de Rode Lijst komen goed overeen. In de toekomst gaan we de techniek verder verfijnen, want de techniek staat nog in de kinderschoenen. En als in 2018 het digitaliseren van historische

Pijptorkruid (foto Piet Bremer) en trendgrafiek (Bron: CBS & FLORON).

Pijptorkruid

Pijptorkruid is een schermbloemige die groeit in natte graslanden en aan slootkanten, niet alleen in natuurterreinen maar ook in het boerenland. Deze soort laat een gestage afname zien sinds 1975. Deze afname heeft te maken met de intensivering van het boerenbedrijf, onder andere door toegenomen bemesting en gewasbescherming, verlaging van de waterstand, egalisatie van percelen en het verdwijnen van slootoevers met een moerassige oeverzone. De afname lijkt nog niet gestopt en zou er toe kunnen leiden dat Pijptorkruid bij een volgende gelegenheid op de Rode Lijst terecht komt.

streeplijsten is afgerond, kunnen we voor veel plantensoorten trends berekenen over een periode van meer dan een eeuw.

Tekst: Laurens Sparrius & Baudewijn Odé

Literatuur: Sparrius & Van Strien (2014), *Gorteria* 37: 31-40.
Lees het artikel gratis op: repository.naturalis.nl.